

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 29. julija 2021 - Leto XXXI, št. 30

TRGOVINA LOKALNIH PRODUKTOV

ČAR SAMOSTANSKIH HODNIKOV...
stran 3

»Ene pükše so namesto remnov mele motvauz«
stran 4

Mati mrla, oča pa odišo
stran 7

Slovenska vzorčna kmetija je bogatejša za novo pridobitev

Trgovina lokalnih produktov

Razvojna agencija Slovenska krajina je kot vodilni partner v čezmejnem projektu ETHOSLAND-SI-HU190 Vzpostavitev mreže družbeno odgovornih turističnih ponudnikov, ki se financira iz Programa sodelovanja INTERREG V-A Slovenija-Madžarska, v petek, 16. julija, pripravila slavnostno otvoritev Trgovine lokalnih produktov, ki so jo izoblikovali na Slovenski vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku. Ob tej priložnosti so obiskovalci imeli tudi priložnost, da spoznajo lokalne ponudnike in okušajo njihove pridelke. Na voljo jim je bil tudi vpogled v skrivnosti ljudskih obrti, in sicer lončarstva in pletenja iz ličja.

»V Porabju smo pred nekaj leti začeli razvijati turizem, ki pa je lahko uspešen le takrat, v kolikor vključuje lokalne ponudnike. Dolgo let nismo

nesete svoje produkte na trg.« je uvodoma v svojem govoru poudarila vodja omenjenega čezmejnega projekta Viktorija Hanžek in dodala, da je pomembno, da imajo turisti možnost, da lokalne produkte neke tudi kupijo, in to na enem mestu: »Trgovinica lokalnih produktov, ki je nastala tudi iz projekta ETHOSLAND, bo obiskovalcem ponujala pravi porabski jabolčni sok, kis, marmelade, bučno olje, razne namaze za kruh in rokodelske izdelke. Projekt se približuje h koncu, ampak to ne pomeni, da od vas ne pričakujemo več novih produktov. Uspešni bomo le takrat, če bomo imeli raznoliko ponudbo.«

Razvojna agencija Slovenska krajina zagotavlja tudi promocijo, saj bodo obiskovalce in turiste, ki bodo želeli kupiti večje količine lokalnih produktov, usmerili tudi k samim lokalnim ponudnikom na njihov dom. »Glavni cilj projekta ETHOSLAND je, da turist pusti svoj denar v okolju, v katerega pride in pri lokalnih prebivalcih,« je na otvoritvi izpostavila Viktorija Hanžek, poslovodna direktorica RA Slovenska krajina

»Glavni cilj projekta ETHOSLAND je, da turist pusti svoj denar v okolju, v katerega pride in pri lokalnih prebivalcih,« je na otvoritvi izpostavila Viktorija Hanžek, poslovodna direktorica RA Slovenska krajina

Svoje izdelke iz koruznega ličja je prinesla Iluš Dončec Časar

Del lokalne ponudbe

V kotlu se je kuhalo nekaj domačega

imeli registriranega nobenega lokalnega produkta, čeprav smo bili vsi prepričani, da ni boljšega soka, marmelade, šunke in kruha, kot je naš domači. Projekt ETHOSLAND, ki se je začel pred tremi leti, si je med cilji postavil tudi to, da Porabje pridobi deset registriranih lokalnih produktov. To delo smo lahko uspešno izvedli, ker ste bili vi, ponudniki, pripravljeni, da se registrirate in pri-

ponudba Porabja je to, kar ponujate vi, Slovenci, tukaj na območju tromeje,« je na koncu še izpostavila Viktorija Hanžek in zbrane, med katerimi sta bili tudi generalna konzulka RS v Monoštru Metka Lajnšček in predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács, povabila, da si ogledajo trgovino lokalnih produktov.

Tekst in fotografije: Silva Eöry

Pod Srebrnim brejgom ...

... je turistična sezona že skur takša, kak je indasvejta vöglejala. Depa nej je tak vseposedi. Zaprav, gda od turizma pripovejdamo, zvekušoga se od mordja brodi. Na njem je rejsan telko lidi kak v najbaukši časaj. Leko, ka tau stra dela. Slovenci trno radi na hrvaško maurdje ojdijo. Vejmo pa, ka stra velki majster vej biti. Tak covid je bole na domanje maurdje zové, pri hrvaškom sausedi je nej najbolje gvüšno kaulak ojditi. Betek se neške pa neške dojstavit. Vcejlak ovak pa turizem na kontinenti vögleda. Slovenske planine, vsem poznani Bled, bi škei, aj več lüjdi k njim pride. Ranč Bled bi škeu, aj bi ovak bilau. Tö do petkrat menje ji ta pride, kak so čakali. Gvüšno, ka se tau eške leko vömini, depa turizem de tadale eden najvejši invalidov, stere je covid naredo.

Slovenci pa Slovenke zagnauk leko skur po cejlöj Evropi ojdijo, če škejo. Depa nazaj domau prjti, tau pa že vcejlak druga parpovejst leko grata. Vejmo, neje eške vseposedi tak kak v Sloveniji ali v Porabji ranč tak, ka je betek že skur na nikoj djani. Ranč zavolo njega zdaj velka kampanja, velka propagandna kampanja že dene, lejpi čas trpi. V njoj se lidi nagučava, aj se dun cepiti dajo. Najveške športne zvezde se leko čüje, maudre lidi iz akademije, najbolje poznane muzikante pa eške sto se je zgloso, samo inekcija je tista, ka nam leko pomore. Na drugom kraji pa trno krepka fronta prauti tomi se je zdignola. Uni lidam tumačijo, kakša velka baja je vsevküper. Od toga, ka z inekcijov v človeka nekšen čip pride, ka njemi leko vcejlak njegvi DNK vömini, ka ženske djalovke ostanejo, ka, ka, ka ... Tau že skur tak vögleda, kak indasvejta, gda so lidge vörvali, kak črna mačka prejk poštuje velko bajo prinese.

Na velke pa se čaka, ka olimpijada v Tokiji neka vcejlak drugo prinese. Aj kakšo zlato, srebro, bronasto medaljo prinese. Zaprav, ka ji slovenski športniki domau prinesejo. Malo poglednimo, steri aj bi favoriti bili. Kak je Luka Dončič nazaj v reprezentanco prišo, se Slovenijo nagnauk že vjidi, ka bi v košarki leko kaj velkoga napravila. V atletiki je najbolje vrauč Kristjan Čeh, kak v tej časi disk meče, je rejsan velki favorit grato. Janja Garnbret plezi po tisti zidinaj, kak tau ena nej, od nje se dosta toga čaka. Moški pa ženske v svoji čunaklinaj so že lejta pa lejta zmejs med najbaukšimi na svejti, tau bi rejsan mala katastrofa bila, če bi nej kaj domau prinesli. Tö plavanje bi leko kaj prineslo, depa konkurenca v tom športi vej vsigdar velka biti pa kakšno nauvo menje se vsigdar najde. Največ, če nej ranč preveč, se od sloveski biciklistov čaka. Vejmo, Tadej Pogačar je v velkom stili Tour de France, dirko pa Franciji, daubo. Zdaj za najbuakšoga na svejti vala, na tretjom mesti Primož Roglič stodji. Cejla reprezentanca na potačaj nebsko dobro vögleda. Depa konkurenca v tom športi obečava, ka skur vsikši leko do olimpijskoga nejba segne.

V nebo pa znauva slovenski film sega. Filmski festival Locarno (Švica) vala za enoga vejkuših pa trno naprej valaun na svejti. Če na njega prideš, se že za velko šte. Tam se je pred lejtami porabski film Oroslan vöpokazo, tau leto sta tam Rok Biček pa Špela Čadež, vsikši s svojim filmom. Aj se njima tö tisto najbaukše vöspuni. Srebrni brej je veseli, ka se dun nikšen optimizem kaže. Pa če tau kaj vala, v taum pisanji, stero je pred vami, ene rejči od politike nej bilau. Tau pa dun neka vala, ka nej?

Miki Roš

ČAR SAMOSTANSKIH HODNIKOV V STIČNI

Sredi 12. stoletja, ko so prišli arhitekti iz tujih dežel na naša tla, so na ravnem polju med razgibanimi dolenskimi griči pozidali beli stiški samostan. Kamnite stavbe in cerkev so razporedili na štiri strani, tako da je na sredi med

oziroma stikajo. To ime prihaja od tedaj, ko so se nekoč po teh hodnikih, zlasti v benediktinskih samostanih, pomikale meniške procesije s križi. Po takih sprevodih s križi je to osrčje samostana dobilo svoje ime križni hodnik.

Posnetek samostana iz zraka

njimi ostalo notranje dvorišče. V sredi so uredili zeleno trato z vodnjakom oziroma v nekakšen »hortus conclusus« (zaprti vrt) ter mu vdahnili svoje življenje. Pritlični hodniki okrog njega, ki povezujejo posamezne redovne prostore med seboj in cerkvijo, so Stično kakšnih sto let pozneje obogatili s svojo stavbno podobo, njihova talna zasnova pa je ostala takšna, kot so jo zarisali prvi stiški graditelji sredi 12. stoletja.

Sicer pa je ta organizem imel v srednjem veku predvsem pomen lepega! Zaradi povezave hodnikov s cerkvijo in posameznimi samostanskimi prostori je torej križnemu hodniku kot srcu samostana pripadlo posebno mesto nekakšnega častnega prostora.

Samostanski križni hodniki po vsej Evropi so dajali umetnosti lepo priložnost, da se je le-ta v njih bogato razvijala. V stavbar-

prišli iz Burgundije v Stično prvi »beli menihi«-cistercijani, je bil z njimi tudi stavbenik in kamnosek Mihael. Ni bil redovnik, ampak velik mojster v svojem poklicu. S seboj je prinesel že izgotovljen načrt, za katerega je bil zadolžen, da ga natančno izvede. Stiška gradbena dela je nadzoroval vse do posvetitve cerkve, leta 1156. V prvi fazi gradnje samostana je prišel na vrsto tudi križni hodnik, vendar še vedno ni povsem jasno, če je bil enak temu, kakršen je danes. Na vseh štirih vogalih pa so že zagotovo stali močni, kamniti slopi, razčlenjeni s polkrožnimi stebriči. Leta 1135 se je v samostanu pričelo tudi redovno življenje.

Po približno štiridesetih letih so samostanske hodnike obogatili z zidanimi in kamnoseško bogato opremljenimi stebriči in kipi. Sledila je še pozidava močnih kamnitih zidov, v vsakem so naredili pet velikih šilastih oken, da bi imeli novi hodniki dovolj svetlobe. Nato so vse štiri hodnike križno-rebrasto obokali in na Dolenjsko skupaj s Kostanjevico prinesli prvo gotiko, saj so bili prav cistercijani njeni evropski glasniki.

V vseh stoletjih preizkušeni stavbni zasnovi ima prav križni hodnik posebno nalogo in osrednje mesto: s svojimi štirimi stranicami se namreč usmerja po glavnih straneh neba. Severni hodnik ob cerkvi, ki je nekoliko širši od drugih, nosi ime »Collatio«, po latinski besedi, ki označuje v redovnem jeziku branje ter razlago svetih knjig in spisov, zlasti Janeza Kasijana »Collationes«. V tem delu križnega hodnika so jih brali vsak večer, preden so šli menihi po zgodnji večerji v cerkev h kompletu, to je k zadnjim skupnim molitvam tistega dne. Zato bi lahko to krilo po slovensko imenovali tudi bralni ali lekcijski hodnik. Vzhodna stranica je dobila ime po kapiteljski dvorani, najodličnejšemu prostoru v samostanu, saj je iz tega hodnika omogočen vstop prav v to dvorano. Prav tako so zaradi meniške jedilnice na južni strani to krilo poimenovali po reflektoriju (jedilnici). Hodnik ob bratovski stavbi pa je zaradi zahodne lege samostana imenovan po tej stranici neba. Tam so tudi vgrajena

polkrožno oblikovana vrata, ki vodijo na vrt.

Na stenah hodnikov slonijo rebra skupaj z delilnimi oprogami na močnih konzolah (okrasna figura, vpeta v zid). Te s svojo preprosto tektonsko obliko ustrezajo trojni sestavi reber in oprog,

ga krila križnega hodnika, se sklepniki na stropu spremenijo v gladke, okrogle plošče. Njihova zgodba pa je naslednja: že takoj v kotu, v katerega se steka samo eno obočno rebro, nas čaka konzola spremenjena v ptico z močnimi krili in kremplji ter z dol-

Na vogalu dveh križnih hodnikov

ki se skupaj naslanjajo prav na te konzole. Tukaj pa nas vendarle ob oblikovanju teh elementov še posebej presenečata dva od štirih hodnikov, ki sta tudi kiparsko okrašena. Na prvih treh

gim, nazaj obrnjenim vratom, ki se končuje s človeško glavo. Kipar, ki je ta dela ustvaril, je bil nedvomno tujega porekla, saj je bil zelo dobro seznanjen s trenutnimi kiparskimi trendi drugod po Evropi. Razen dveh figuralno okrašenih konzol je okrasil tudi ostale v tem kraku križnega hodnika. Na vsaki tridelni konzoli, ki ustreza trojni sestavi reber in oprog, je na njenem srednjem delu upodobil velik človeški obraz. Na notranji steni štiri moške in na zunanji prav toliko ženskih, tako da so obrnjeni drug proti drugemu v parih. Ti obrazi so bili nekoč pobarvani in zdi se, da je na njih prevladovala opečno rdeča barva, kot bi hoteli posnemati žgano glino. Med leti 2002 do 2005 so jih s konservatorsko-restavratorskimi posegi vzorno obnovili.

Strogo molčeči obrazi izklesanih konzol nas vodijo v zgodovinsko skrivnost križih hodnikov in zato so še toliko bolj privlačni in posebni. Morda niti ne bi bili več tako zanimivi, če bi nam o vseh svojih skrivnostih skozi čas spregovorili.

(Slika na 1. strani: Križni hodnik s pogledom na vrt.)

Mojca Polona Vaupotič

Jagnje Božje in štirje evangelisti

Samostanski osrednji del s štirimi odprtimi in nakritimi hodniki imenujejo Nemci »Kreuzgang«, kar smo očitno od njih prevzeli tudi Slovenci in ga dobesedno prevedli v »križni hodnik«. Nemška in slovenska oznaka pa ne nakazujeta njegove zaprte lege in tudi ne križne oblike, čeprav se vsi štirje deli hodnika na vogalih res pravokotno »križajo«

stvu so našle svoj dom čudovito oblikovane arkade, z množico dvojnih stebrov in stebričev z bazami in kiparsko okrašenimi kapitli. Pri takšnih arhitekturnih podvigih sta pogosto sodelovala arhitekt in kipar vzajemno, tako da je slednji dodal še svoj figuralni delež.

Ko so leta 1132 na povabilo oglejskega patriarha Peregrina

Konzola

obočnih sklepnikov v severnem hodniku so namreč izklesani svetopisemski simboli: Kristus z dvignjenima rokama v podobi trpečega moža, Jagnje božje in Kristusova glava. Temu sledijo še trije kozmični simboli: Sonce, Luna, zvezde ter šesterokraka ostroroba zvezda, ki predstavlja simbol duha in svobode.

Ko nas pot pripelje do zahodne-

PREKMURJE

Odranci

Epidemija navoga koronavirusa je pokazala, ka trbej v Sloveniji zozidati več domauv za starce, pauleg toga pa bi bilau dobro, če bi meli tudi furt več dnevnih centrov, gé bi starejši lidgé prejk dneva ostali v »vrtci«, zadvečarka, gda njihova žlata pride iz službe, pa bi leko šli domau. V Občini Odranci so že napravili prvi stopaj, vej pa so pred kratkim položili temeljni kamen za dnevni center za starejše. Pejneze (vrednost projekta je okauli 560.000 evrov) je zrikto rosag oziroma Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, grünt, na šterom je bôltinska Zadruga Dolinka že začnila zidati nauvo zidino, pa je dala domanja občina, stera se je z Domom starejših Lendava zgučala, ka de prejkvzeu dejavnost varstva in oskrbe starejših lidi.

Andrej Grdiša z direktorata za starejše in deinstitucionalizacijo je ob toj priliki povedo, ka namera va rosag furt več pejnez nameniti za domsko oskrbo starejših. Povedo je ške, ka je takša tudi politika Evropske unije, stera spodbuja tudi deinstitucionalizacijo varstva starejših, se pravi, ka naj bi lidge po nauvom živeli v menših skupnostih čim bliže svojimi daumi. Franc Špilak, direktor Doma starejših Lendava, se je zahvalo odranski občini, ka se je odlaučila za gradnjo nauve zidine in je nej, tak kak na dosta drugih mestaj, ponudila za izvajanje dnevnoga centra kakšo staro zidino. Župan Ivan Markoja pa je povedo, ka je položitev temeljnoga kamna za dnevni center velki stopaj naprej v skrbi za starejše lüstvo, stero takšno pomauč nüca. Center, steri naj bi bil zgotovleni do začetka leta 2022, de leko sprejue 15 lidi v dnevno varstvo. V Odrancaj brodiho, ka do v bližnji prihodnosti napravili ške eno zidino, v sterioj do starci leko tudi živeli.

Silva Eöry

Stanko Gorčan - spomini na slovensko bojno leta 1991

»ENE PÜKŠE SO NAMESTO REMNOV MELE MOTVAUZ«

V zadnjom cajti smo dosta pisali o tom, ka se je godilo pred 30. leti, gda je Slovenija razglasila svojo samostojnost. Med tistimi, steri so v cajti desetdnevne bojne v rauki držali pükšo, je biu tudi Prekmurec Stanko Gorčan. »Ges sam tistoga cajta delo v soboški fabriki Panonija, gé smo redili kotle in druge podobne škeri za pavre. Ali zavolo toga, ka sam biu rezervni officer, sam že meseca majuša kak pripadnik teritorialne obrambe začno oditi okauli s policaji, te so bili ške miličari, vej pa so nam pravli, ka če do jugoslovanski sodaki prejkvzeli mejne prehode, mi odpremo druge, ka nej bi Slovenija ostala odrezana od sveta. 24. junijuša vnoči sam daubo poziv, ka morem priti v Gerlince. V gasilskom daumi sam se srečo z mojimi sodaki. Ene sam že pozno, druge pa nej. Eni so prišli v uniformaj, drugi v civilnom gvanti. V našom odredi nas je prva bilau samo tresti, sledkar, gda smo se premknili prauti Sotini in Kuzmi, pa jih je ške 20 cujprišlo. Orožje (fegyver), stero smo daubili, je bilau trnok staro, ene pükše so namesto remnov mele motvauz,« se spominja vodja 5. odreda, steri je prva brano ovire (tau so bili tovarnjaki, napunjeni s šaudrom), stero so bile postavlene na poštiji, zavolo toga, ka bi na té način nej dopisili, ka bi jugoslovanski sodaki iz bližnjih obmejnih kasarn (Sotina, Trdkova, Kuzma) prišli do mejnoga prehoda Kuzma, na sterom so bili slovenski miličari. In rejsan, té mejni prehod je osto cejli cajt bojne odprejti: »Prvo nauč, stero smo preživeli v gauški, je biu velki viher po cejlom Prekmurji. Zrankoma smo bili vsi premočeni. Sreča je, ka nam je domanje lüstvo pomagalo, pa so nam pripe-lali süji gvant. Te smo že leko nücali orožje. Pravli so nam, ka je v gauški en tau sodakov, steri naj bi šli prauti mejnoma prehodi Kuzma. Prišli smo do njih in jih pozvali, naj se prejkdajo. Prva so nej steli, te

pa smo parkrat strelili v luft, pa smo jih vsej 23 zgrabili.« V kuzminski kasarni je ostalo ške par sodakov, tudi njihov taprede-

Stanko Gorčan pred panojom, na sterom piše, ka vse se je godilo v cajti bojne pri Kuzmi. Tau je en tau razstave, stera je bila na ogled v soboški Slovenski vilici (Kejp: Silva Eöry)

nji kapetan Stojanović. 2. julijuša so sodaki teritorialne obrambe, se pravi slovenske sodačije, daubili povelje, ka jo napadnejo: »17

sodačka enota, stera je bila aktivna pauleg Maribora. Té znak so daubili tisti, steri so sodelovali v najjüših, nabole fontoških bojih.«

Stanko Gorčan je gorraso v vesnici Fokovci, na Goričkom, gé žive ške gnesden. Gda je biu mali, je steu, ka bi biu policaj ali oča njemi je tau nej dopüsto, pa ga je poslo v srednjo tehnično šaulo v Lendavo. Gda jo je zgotovo, se je zaposlo v Panoniji, v sterioj je delo do sredine 90. let preminaučoga stoletja. Vmejs je šau k sodakom. Poslali so ga v Bilečo, v šaulo za rezervne oficere: »11. ju-

nija 1978 sam začno služiti sodački rok. Iz Prekmurja sva šla dva, pauleg mene ške eden iz Dobrovnika. On me je paуз-

En tau sodakov 5. odreda. Stanko Gorčan sedi na sredini (Kejp: osebni arhiv Stanka Gorčana)

sodakov se je prejkdalo. Pitali smo jih, gé majo kapetana, pa so pravli, ka je ranjeni. Gda smo prišli do njega je biu že mrtev.« Stanko Gorčan se je po leti 1991 s svojimi nekdešnjimi sodaki že večkrat srečo. Prva so vküperprišli vsakšo leto, zadnje cajte pa na vsakši pet lejt: »Sodaki našoga odreda smo nosilci bojnoga znaka, pauleg nas ga ma ške samo ena prekmurska

vo pa pravo, ka naj rajši dejava s cugom, liki s fligarom. Z Zagreba sva letela do Dubrovnika, gé sva te preživela en den. Za tau officersko šaulo so pravli, ka je tau jugoslovanski West Point, pa tudi tau, ka što je nej služo sodačije v pehoti ne vej, ka je sodačija, što pa je pehoto nej služo v Bileči pa ne vej, ka je pehota.« Gda je biu zaposleni v Panoni-

ji, je dosta odo okauli, po cejlou Jugoslaviji, biu pa je tudi v Iraki, in tau v cajti, gda je biu té rosag v bojni s sausednim Iranom: »Včas sam na keden dvakrat šau doj do Tetova v Makedoniji. Odo sam na senja, pa kazat tistim, steri so küpili naše škeri in mašine, kak se z njimi dela. V Irak smo steli odati sejalnice za kukorco. 11 dni sam biu tam in sam jim kazo, kak se seja s tau našo sejalnico. Tau je bilau pauleg varaša Basra, gé so te najjüši boji bili. Mi smo z njiv čüli, kak se strejla. Gda sam se pela na paverstvo, vozo sam se sam, sam tö vido tanke, gda sam se nazaj pelo pa sam prehitevo tovarnjake, na sterih so bile gor škrinje z mrtvimi sodaki.«

Po propadi firme se je 1995. leta začno spravlati s sodačkim delom. Neka cajta je biu zaposleni na sodački upravi v Murski Soboti, gda pa je v Prekmurji začno delati regijski center za številko 112, na stero pozoveš te, gda si v nevoli, pa je začno delati v tom centri. Od leta 1997 do 2019, gda je šau v penzijo, je po telefoni čüu za dosta nevol: »Nikdar sta dve reči nej bili istivi. Prva sam brodo, ka sam tej zgodbi nej nikdar domau noso, ali zdaj, gda sam v penziji, vidim, ka je nej bilau tak.«

Tak kak dosta penzionistov tudi Stanko Gorčan nema cajta. V Fokovcih, gé žive na svojoj domačiji vküper z ženo Mileno, s sterov mata že vözraščenoga sina Andreja, je že 26 lejt predsednik domanjoga gasilskoga društva, pauleg toga pa je tudi predsednik krajevne skupnosti. Aktiven je tudi v veteranskih sodačkih organizacijah, med drugim je tudi predsednik Območnega združenja Zveze slovenskih častnikov v Murski Soboti.

(Kejp na 1. strani: Nekdešnji sodaki se večkrat srečajo v Kuzmi. Stanko Gorčan čepi tretji s prave strani (Kejp: osebni arhiv Stanka Gorčana))

Silva Eöry

MERKANARSKI NOBELOVEC MRAU PRED 60. LEJTAMI

»Človek se ne naraudi zatok, ka bi ga premagali. Človōka leko na nikoj dejejo, premagati pa ga ne morejo.« Te erične rejči vōpovej stari ribiĉ v romani »Starec in maurdje«, za šteroga je merkanarski pisatelj *Ernest Hemingway* leta 1953 oprvim Pulitzerovo, za

noga brega«: pripovejst je prej samo eden drauven falajĉek knige, glavno sporoĉilo trbej najti med vrsticami. Kak mladi novinar se je Hemingway odlauĉo, ka nutstaupi v prvo svetovno bojno. Gda so ga pa prejkpoglednili padarge, so na pamet vzeli, ka lagvo

vat na drūgo stran oceana. Merkanarskoj sodaĉiji je pomagao iskati nemške podmornice (tengeralattjārōk), biu pa je prejdjen tisti francuski partizanov tō, šteri so oprvim zmašerali v oslobodjeni Parīž.

Gvūšno pa najveĉ lūdi pozna Ernesta Hemingwaya zavolo knige »Starec in maurdje«. Té kratek roman je trnok minimalistiĉen, edne višesnje rejči nega v njem. Pripovejst knige je takša: stari ribiĉ vsikdar s sebov vzeme svojoga mladoga padaša na maurdje taĉas, ka ma tau stariške doj ne zapovejo. En den vlovi edno graubo veuko ribo, de se pa more dosta mant-rati taĉas, ka go rejsan vmori in zgrabi. Za en malo priplavajo morski psi (cápāk), šteri cejlo mesau dojzejo z ribe, stari ribiĉ pa se domau povrné s praznimi ĉontami. Kak smo pri Hemingwayi vĉeni, nam kniga ne pripovejda samo štorijo: guĉi o pravom padaštvi, smisli ĉloveĉoga Źitka, borbi ĉlovōka z naturōv in minevanji.

Merkanarski pisatelj se je veĉkrat oŹeno, rodili so se ma trĹe mlajši. S slejdnjov Źenōv se je dosta svajūvo, zatok se je vsikdar globše pogrozno v alkoholizem. V zadnji lejtaj svojoga Źitka ga je furt bole mantrala maniĉna depresija ranĉ tak, štero so v 1950-i lejtaj probavali vraĉiti z elektrošoki. Spomin Hemingwaya je vsikdar slabši grtūvo, zavolo toga ga je tō vsikdar bole na nikoj deĵvo dūševni beteg. Po samomori pisatela so ništerni guĉali, ka je tista kraugla samo nejvedoĉ z djagarske pūkše vōzletejla, gda go je Hemingway ĉisto. Donk pa ne smejmo pozabiti, ka si je v njegvoj drŹini veĉ lūdi – med njimi njegvi oĉa – samau vzelo Źitek.

Muzej o pisateli najdemo gnes na otoki Key West na Floridi, v njegvoj iŹi, v garaŹi štere je napiso najveĉ svoji del. Će rejsan bi leko eške dale Źivo, velā mišljenje, ka je Źivljenjsko delo Hemingwaya zaklūĉeno. Njegvi romani z minimalistiĉnimi stavki in globkim znamenjem so gratali prilūbleni med vnaugimi generacijami bralcov, šteĵemo je med najbaukša literarna dela v 20. stoletji.

-dm-

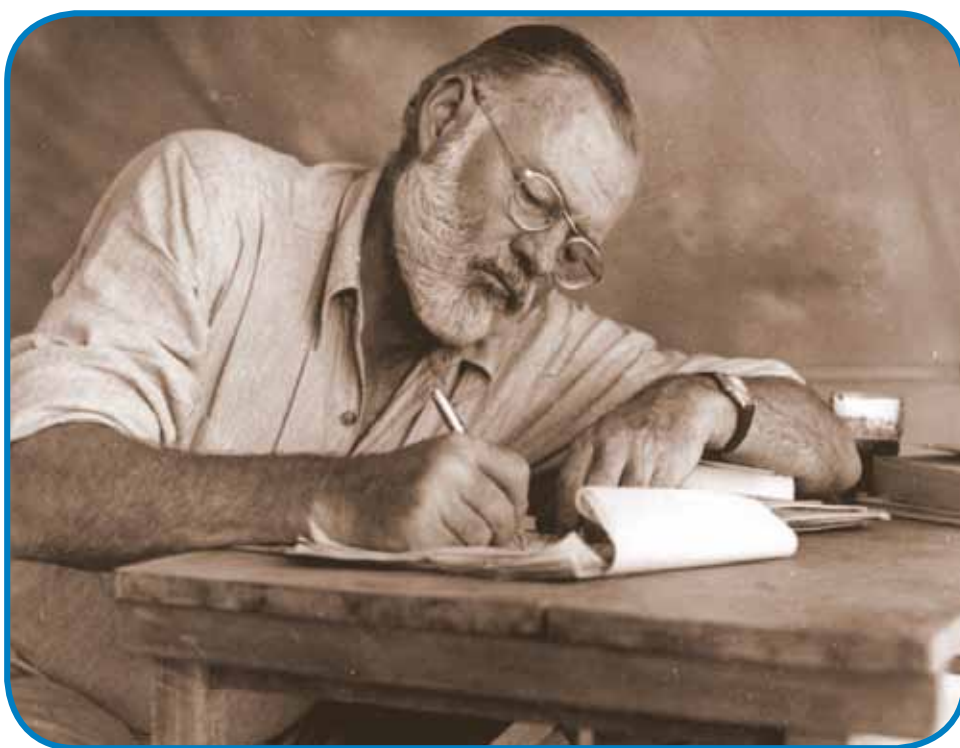
ŹELEZNA ŹUPANIJA

Odava se kip Lenina

Po leti 1989, gda se je spremeniĵo reŹim, se je spoj dosta kipov (szobor) razmetelo pa porūšilo. Tau so bili tisti kipi, steri so se v komunistiĉnom reŹimi postavili, med njimi so bili rusiški sodaki, steri so »osvobodili« rosag, »elvtarš-ge« (tovariši) pa vogrski pavri, steri so tau simbolizirali, kak se dela pa zida rosag. Nej bilau tašoga trga, gde bi nej biu postavljeni kakšen, ĉe veĉ ranĉ nej, eden kip gvūšno. Pa tau je valalo za vesi tō, vsikša vekša ves je mogla meti en spomenik na sreĵdi vesi, steri je simboliziro, kak so rusiški sodaki osvobodili naš rosag. Tak ka delo je bilau zavole, doĉas so tej vnaugi kipov uniĉili pa razmetali. Dosta je bilau med teĵmi taši tō, stere so znani umetniki delali, tak je nej male vreĵdnosti emo kakšen kip.

Gnesden te umetnine Źe vreĵdnost majo, nistrni ranĉ nej malo. Tau so dobro opazile obĉine pa te stare, razmetene »elvtarše« zaĉnejo odavati. V Somboteli za kip Lenina, steri je stau na trgi 15. marca, prosijo 10 miliaunov forintov, depa ĉe veĉ kūpcov baude, te de ga tisti emo, steri veĉ plaĉa za njega. Tisti, steri kūpti škejo kip, do 11. avgusta do 12. vōre morajo dati ponudbo. Potejn se sombotelski Źupan do 30. septembra odlauĉi, sto baude lastnik kipa Lenina, steroga je kipar Zsigmond Kisfaludy Strobl naredo. Kip se je 7. novembra (te den je biu tistoga ipa svetek velike oktobrske revolucije) leta 1965 postavio, leta 1990 so ga porūšili pa odpelali.

Karĉi Holec

Ernest Hemingway piše v svojom šatori v afriškoj Keniji – v svoji knjigaj guĉi o padaštvi, lūbezni, batrivnosti in minevanji (foto: Wikipedija)

edno leto pa eške Nobelovo nagrado daubo.

Tau knigo je od tistoga mau preštelo veĉ miljaunov lūdi, ĉe nej drūgo, pa so vidli film o mantranji staroga ribiĉa. Toma se ne smejmo ĉūdivati, vej je pa Hemingway vsikdar pripovejdo o fundamentalni pitanjaj ĉloveĉoga Źitka. Na njega se zdaj spominamo zavolo ednoga Źalostnoga jubileja: letos 2. juliuša je minaulo dĵenau šestdeset lejt od toga, ka se je prilūbleni pisatelj doĵstrliu s svojov djagarskov pūkšov.

Ernest Hemingway se je naraudo leta 1899 v merkanarskom varaši Oak Park (v rosagi Illinois), oĉa ma je biu bogati padar, mati pa edna sigurna protestantska Źenska. Mali Ernest je odo vkūper z oĉom na djaje, taborjenja in ribolove, zatok je za cejli Źitek austo lūbitel moški športov in nature. Po sreĵdnjoj šauli je mladenec šest meĵsecov delo kak novinar pri listi Kansas City Star, gde se je cujvzeu, ka more pisati kratke stavke (mondatok). Té štiluš je gordrŹo pri svoji kisnejši knjigaj tō: gda je zgotovo eden svoj roman, je z njega vōpoteĵno vsakšo višesnje rejĉ. Tau je sledik dobilo ime »teorija lede-

vidi. Zavolo toga so ga samo k Redeĉoma kriŹi gorvzeli, na taljansko-avstro-ogrsko fronto je prišo kak prostovoljec te organizacije. Juliuša 1918 ga je zavadila edna granata, zatok je z ranjenov nogauv prišo v špitale v Milani. Tam se je zalūbo v edno merkanarsko medicinsko sestro, pripovejst te lūbezni je nutspiso v svoj roman »Zbaugom, oroŹje«. Će rejsan v svojoj knigi piše o varaši Kobaridi tō, gnes Źe gvūšno vejmo, ka je na slovenskom tali soške fronte nikdar nej odo.

Med obōma svetovnimaj bojnamaj je Hemingway dosta djajo v afriški rosagaj Keniji in Tanzaniji, s spominov na tiste cajte je napiso roman »Snej na KilimandŹaroni«. S temov bojne pa se je znauviĉ spravlo v svojom romani »Komi zvoni«, šteri se godi v štiri dneĵvaj med španjolskov mešĉanskov bojnov (polgārĥāborū). Pisatelj nutpokaŹe, zakoj so bojne tak strašne in štere so – po njegovom mišljenji – najvekše moške vrline. Pri teĵm gorponūca svoje spomine, vej je pa biu sam tō sodak in reporter v tistoj bojni.

Gda je vōvdarila drūga svetovna morija, se je Hemingway pā odpelo vojsko-

OD SLOVENIJE...

Mark Boris Andrijanič je postal novi minister v Janševi vladi

Poslanci Državnega zbora (DZ) so na izredni seji vodjo strateškega sveta za digitalizacijo pri vladi Marka Borisa Andrijaniča potrdili za ministra brez resorja, pristojnega za digitalno preobrazbo. Za je glasovalo 45 navzočih poslancev, proti jih je bilo 44. Mark Boris Andrijanič, ki prihaja iz kvote NSi-ja, je takoj po glasovanju prisegel pred DZ-jem in na kratko nagovoril poslanke in poslane. »Vašega glasu proti ne štejem kot glas proti digitalizaciji in Sloveniji, ki je odprta v prihodnost in razvoj,« je dejal novopečeni minister in poudaril, da si bo prizadeval, da digitalizacija postane nacionalna prioriteta in projekt, ki združuje ne samo celotno družbo, ampak tudi celotno politiko.

DZ je sprejel tudi novelo zakona o pravilih cestnega prometa, ki prinaša nižje kazni za prehitro vožnjo in višje kazni za uporabo telefona med vožnjo. Prav tako uvaja možnost dovoljenja za zavijanje v desno pri rdeči luči na semaforju, ki mu je dodan poseben prometni znak, dovoljena vožnja desno, vendar le, če je smer prosta.

Novi boni

V sredini meseca julija je začela veljati uredba o novih bonih, za katere je vlada namenila 192 milijonov evrov. Vsak polnoleten državljan Slovenije prejme bon v vrednosti 100 evrov, vsak mladoleten pa v vrednosti 50 evrov. ki jih bo tokrat mogoče unovčiti tako v turizmu kot gostinstvu, športu in kulturi. Bon se bo dalo porabiti v turističnih namestitvah, restavracijah in barih, knjigarnah, muzejih in na koncertih, ob najemu športne opreme in obisku športnih klubov, za ogled razstave, obisk zabavišnega parka ali smučarskega centra. Unovčiti jih je mogoče do konca leta.

COVID-19 JE MED NAMI

Člani Društva porabski slovenski penzionistov smo trno zanimivo (érdekes) predavanje poslušali v Slovenskom domu v Monoštri. Diplomirani reševalec *Tamás Nagy* je gučo od toga, kak se nam je življenje obrnilo zavolo viruša covid-19 pa kak se leko prauti njemi branimo.

Kak je pravo, viruš je med nami gé pa nišče ne vej, gda taminé in kelko lidi grata dočas betežno. Zatoga volo se moremo tadale braniti, aj ne gratamo betežni, spoj pa aj ne mrjémo.

Nalezljive bolezni (fertőző betegségek) so bile že več stau lejt nazaj tō, zavolo nji je dosta lidi mrlau. Naprimer kűga (pestis), tifus, difterija ali poliomyelitis (gyermekbőnnűlűs). Tistoga ipa ešče nej bilau ceplenja prauti tem betegom, zatok so nej mogli staviti epidemije. Na srečo so tau bile lokalne epidemije, nej je cejli svejt betežen grato.

kašlo, po tistim so se ma plűče zvužgale, drugi so meli probleme z želaudcom pa črvauv, lejtati so mogli. Viruš se širi s človeškimi sokovi, s slinov, če stoj kašla ali se ma kihne. Covid je

O viruši Covid-19 je nam predavo diplomirani reševalec Tamás Nagy

nej sezonski beteg kak influenza (gripa), stera največkrat v zimi pa na sprolejt pride.

Predavatelj Tamás Nagy je pravo, ka junijuša leta 2020 je bi-

držil dugo, samo par dni. Če ma ceplenje kakšne stranske učinke (mellékhatás), se ešče ne vej. Dapa ceplenje nas obrani od toga, ka bi fejš betežini bili (80-procentno) ali ka bi mrli (100-procentno). Zatok je trno važno, naj se vsak-ši da cepiti, samo tak leko stavimo pandemijo!

Na žalost je že tū gé štrtil, zdaj je prišo delta viruš med nas. Tanačivajo, ka bi dobro bilau tretje ceplenje dobiti, ka ne vejmo, v kakšni meri smo zaščiteni po prvom pa drugom odmerki. Straj mamo, ka se znauva začne, ka leko ka smo se rano veselili, ka je epidemija že za nami.

Maske moremo nositi, če v špitale ali k padari demo, če starejše demo gledat v kakšen dom za starce. Tada le si trbej dostafart roké prati, razkuževati. Če leko, držimo razdaljo meter pa pau. Tau so takše regule, stere moremo vsigdar notdržati, če neškemo betežni gratati.

Zatok, ka je covid-19 med

smo že bili betežni.

En tau tisti lidi, steri so že bili betežni, ima post covid simptome. Tau so leko bolečine v mišicaj ali sklepah, leko vam krvni tlak (vérnyomás) gor pa dojskače, leko pa mate baje s tejm, kak se ponašate. Pri tej simptomaj vam leko pomagajo na post covid ambulancaj.

Po predavanji smo predavatelj leko spitalavali. *Vera Gašpar* je pitala, kak dugo nas zaščiti ceplenje. Tau bi samo te znali, če bi vsakšoma test napravili, tau je pa drago, je odgovor dau gospod Nagy. Tanačivo je, aj se dajo starejši tretjič tō cepiti. Sama sem ga pitala, zakoj je pri nas telko lidi prišlo na dihalne aparate (respiratore) pa zakoj je tak dosti mrlau. V drugi rosagaj Evrope je bilau menje mrtvih. Odgovorijo je, ka je bilau več vzrokov. Na intenzivni oddelkaj je nej bilau telko padarov pa medicinski sester, kelko bi trbelo. Držinski padarge so paciente prekesno pošilali v špitale. Uni so se eške tō včili, kak trbej zdraviti covid betege.

Na konci zanimivoga predava-

Navzoče člane društva je pozdravila predsednica Marijana Fodor

Decembra 2019. leta, gda je v Vuhani na Kinejzerskom covid-19 vōvdaro, niške nej mislo, ka grata za pau leta že cejli svejt okuženi. Slobaudno smo se vozili z ednoga kontinenta na drugoga, iz ednoga rosaga v drugi rosag, zavolo toga se je viruš vsepovsedi širo. Leko bi prajla, ka tau nam je tō globalizacija prinesla.

Covid-19 se je najprva prenašo z živali na živali, potistim pa z živali na človeka. Po okužbi je človek najpva našec daubo, je

lau 16 milijaunov lidi betežni po svejti od covida, za edno leto, junijuša 2021, že 189 milijaunov.

Samo ena svar geste, ka leko širjenje viruša stavi, tau je preventiva, ka leko s ceplenjem zagotovimo. Na Vogrskom štiri cepiva mamo, vse vaccine so dobre pa varne. Pred množičnim ceplenjem so dosta klinični testov naredli. Po cepljenju leko reakcija gorstaupi, med drugim vročina, bolečina v mišicaj, lagvo počutje. Na srečo ne

Varaški tau zainteresiranih

nami, je drugi svejt grato. Naše življenje se je na glavau obrnilo. Ne moremo več tak živeti kak pred pandemijo. Pa ne vejmo, kak baude tadale. Nej smo gé več tak slobaudni, gestejo mesta, gé trbej maske nositi, na dosti mejstaj prosijo pravico o cepljenju. Če smo nej vcepleni, moramo meti negativni PCR-test ali pa papir, ka

nja se je predsednica društva *Marijana Fodor* zahvalila Tamási Nagyi. Kak je pravla, dosta taše smo čūli, ka de nam hasnilo. Prosila je člane društva, če je steri eške nej cepleni gé, naj se da vcepiti. Vsak-ši aj skrbi za svojo zdravje, vej smo pa čūli, ka se naleki okužimo pa žmetno ozdravimo.

Margit Čuk

Mešani pevski zbor Andrej Maroša DU Beltinci

PETJE JE ZDRAVILO ZA DUŠO IN TELO

Za Mešanim pevskim zborom Andrej Maroša Društva upokojencev Beltinci je veliko nastopov v občini, pa tudi drugje po Sloveniji in v tujini. Pevke in pevce, ki prihajajo iz različnih vasi beltinske občine, vodi zborovodja Matija Horvat. Prekmurske ljudske in domoljubne pesmi so peli tudi Porabskim Slovencem, Slovencem v Varaždinu in v Pavlovi hiši v avstrijski Potrni, pravi organizacijski vodja zbora Stanko Sraka: »Za nas in naše zveste poslušalce so vsekakor najlepši naši letni koncerti, kjer želimo predstaviti naš, vsako leto širši, repertoar. Vsi naši nastopi pri Slovencih, ki jih je pač zgodovina pustila zunaj naše lepe dežele, so vedno prijetni in polni čustev, ki nas Slovence povezujejo posebej ob petju domoljubnih pesmi.« Nastopajo še na prireditvah ob materinskem dnevu in kulturnem

Pred kratkim se je pevski zbor predstavil tudi na prireditvi, ki je bila v središču Beltincev (Fotografija: Jože Gabor)

prazniku v občini, na srečanjih društev upokojencev, regijskih tekmovanjih zborov društev upokojencev in na drugih prireditvah. Vsako leto pojejo tudi pod zvezdami v središču Beltincev.

»Za petje izbiramo pesmi, ki so domoljubne, govorijo o naši prelepi prekmurski krajini, kakor tudi pesmi iz bližnje in daljne sosesčine. Lepo petje je zdravilo za dušo in telo,« je rad poudaril Andrej Maroša, pesnik, skladatelj, zbiratelj in zborovodja, po katerem se je zbor, z dovoljenjem njegove družine, tudi poimenoval.

Jože Gabor

LEVENDULO BRATI JE KORISTNO

Zdravilne rastline so vse tiste rastline, stere – zavolo tisti snovi, ka v sebi majo – ponucamo za svojo zdravdije.

V stari časaj so lidgé dosta sort rastlin poznali pa vküppobrali. Z njimi so zdravili lidi pa maro tó. Nej so vsigdar k padari šli, če

gvant, se nam molji ne spravijo v gvant.

Iz levendule si leko napravimo dober sok, eške bauksi je gé, če malo mete (menta) tó vcujdejemo. Leko napravimo dobro marmelado tó, če go k djabokam vcujzmejšamo. Z levendulo leko

Pauleg Blatnoga jezera pri Tihanyi velke njive levendule gestejo

je stoj betežen grato, so se doma vračili pa so ozdravili. Gnesden znauva renesanso majo zdravilne rastline ali zelišča. Dosta lidi je beré pa gorponüca.

Zdaj cvete levendula (sivka), stera je za lépoto pa za zdravdije

spečemo dobre piškote tó. Piškoti z ribezom ali malno trno dobro harmonizirajo z levendulo. Dapa zatok trbej paziti, aj dosta rauž ne dejemo notra, ka te taši žma dobi, kak če bi žajfo geli.

Pauleg Blatnoga jezera pri Ti-

Iz levendule leko sok tó napravimo

tó dobra. V dosta mejstaj se že od daleč vidijo lile njive levendule, če pa vcujdemo fajn dišijo. Rauže so pune čebelic. Rauže in listke levendule gorponücajo za vrastvo. Nücajo je v kozmetiki, v kemični pa prehrabeni industriji. Eterično olje pomaga pri prebavi, nam napravi baugši apetit pa krepši želaudec. Deluje prauti bolečinam pa pomaga pri kašli.

Čebele zatok majo rade cvejtke levendule, ka je v nji dosta cvejt-noga praja. Sumičke go nejma-jo radi zavolo krepke sage.Če go posišimo pa go dejemo med

hanyi velke njive levendule gestejo. Tam si leko beremo, poglednemo, kak delajo oli iz rauž. V bauti si pa leko küpimo vse, ka iz levendule redijo. Tam vsakšo leto imajo festival levendule, tak popularizirajo tau rastlino, stera je rauža pa zelišče tó. Vrejdno je titi na takši program, ka tam vidimo, ka vse napravijo iz te čü-dovite rastline.

P.s.: Po nauvom v Sakalauvci tó majo edno njivo z levendulo, posadili so go v okviru projekta Ethosland. Pred tremi kedni so go porezali.

Margit Čuk

... DO MADŽARSKE

Vlada napovedala referendum o zaščiti otrok

Zaradi naraščajočega trenja med Madžarsko in EU o sporni zakonodaji, ki bi prepovedala sporne LGBT vsebine v šolah in vrtcih na Madžarskem, je premier Viktor Orbán prejšnji teden najavil, da bo vlada razpisala referendum o zaščiti otrok. Orbán je namreč prepričan, da lahko Madžari samo sami odločajo o uvajanju spornih LGBT vsebin. Madžarska je pred kratkim sprejela tako imenovani zakon o zaščiti otrok, ki so ga sprejeli za zagotavljanje boljšega počutja otrok v boju proti pedofiliji. Najbolj sporen člen za EU je člen, ki določa, da dejavnosti, ki obravnavajo spolno kulturo, ne smejo biti usmerjene v širjenje odklona od identifikacije, ki ustreza rojstnemu spolu, spremembi spola ali homoseksualnosti. Orbán je prepričan, da so v skladu s temeljnimi evropskimi pogodbami Madžari tisti, ki se lahko sami odločijo, kateremu trendu bodo sledili, saj izobraževanje spada pod nacionalno zakonodajo. Evropska unija je proti Madžarski sprožila sodni postopek, medtem pa je Orbán LGBT aktivistom dal jasno vedeti, da gre za področje iz nacionalne pristojnosti: »Ne bomo vam dovolili vaše prisotnosti v šolah in vrtcih«. Ob napovedi referenduma je pozval državljane, naj glasujejo odklonilno, saj v situaciji, »ko je tako močan pritisk na našo domovino, lahko Madžarsko obrani le skupna volja naroda«.

Viktor Orbán: program obnove bomo začeli tudi brez unijskega denarja

Pisarna za tisk Urada predsednika vlade je prejšnji teden izjavila, da je obnova po epidemiji nujna, zato se bo začela v državi tudi brez svežnja za okrevanje, ki ga Evropska komisija pogojuje z reformami v madžarskem pravosodju. Madžarska je bila med prvimi državami Evropske unije, ki je svoje načrte za obnovo po pandemiji predložila Evropski komisiji. Sredstva skupnosti naj bi bila namenjena razvoju skrbi za zdravje in infrastrukture ter nacionalnim in primestnim železniškim projektom. Ključni področji sta tudi razvoj visokošolskega izobraževanja in prehod na krožno gospodarstvo. V izjavi so izpostavili, da je vlada prepričana v to, da se s sprejetjem madžarskega programa za obnovo zavlačuje zaradi zakona o zaščiti otrok.

www.radiomonoster.com

Mati mrla, oča pa odišo

V Porabji skur nega taše družine, gde bi leta 1956, gda je revolucija bila, nej odišo stoj vō z rosaga. Več taši družin je bilau, stere so cejlak preminaule, zato ka niške nej austo doma, samo prazen ram z na stežaj odprejtami vrati. Istina, ka je nej prazen ram austo, depa dosta nji je odišlo iz družine Pavlič tō, kak baba tak dejdek. Sedem nji je bilau doma, sledkar nji je pa komaj ostalo. Vnukica od nji je Ana Korpič, po možej Bartakovič iz Slovenske vesi, njau sem proso, aj mi pokaže stari družinski album. Nej sem emo težkoga dela, zato ka kejp so lopau v album bili sklajeni, eden za drügim tak po vrsti, starejši naprej, drügi za njimi.

- Ana, vi ste poznali dejdaka pa babo?

»Kak bi pa nej poznala, vej pa name so oni gorzranili, mati so mi rano mrli, oča je pa odišo v Meriko, tak ka sama sva ostala z bratom, dobro, ka sva mela babo. Sledkar, gda je tetica zgotauvila s šaulov pa leranca gratala, te je že ona nas rani-la. Je eden taši stari tjejp, gde so tri sestre dolavzete, edna je med njimi moja mati. Kak se že pravla, edna je leranca bila, drüga je doma na kmetiji delala pa pomagala, zato ka sla-

be oči mejla, nej je dobro vidla. Tau je velka pomauč bila, zato ka dejdek je z bojne splazerani domau prišo, je invalid grato.«

- *Dejdek pa baba, obad-*

Ana (Panni) Bartakovič ma stare kejpe po vrsti v albumi

va sta iz Slovenske vesi bila?

»Obadva pa obadva sta iz vōlke družine bila, kak pri babi tak v dejdekovi družini je sedem mlajšov bilau.«

Zdavanjski kejp starišov je napravo fotograf Tanay

- *Če bi se zdaj srečali, te bi dosta lüstva vtjüpprišlo.*

»Dosta bi bilau, sploj pa tak, ka pri dejdekovem brati se je devet mlajšov naraudilo. Samo baja je

tau, ka bi se težko srečali, zato ka se je družina po cejlom svejti raztepla. Gda je revolucija bila, dosta je v Meriko odišlo pa vse ta po svejti, pa dosta nji je že pomrlo. Starišov več nega, mladi pa že ne držijo tak žlato kak njini stariške. Leta 2007, gda so Pavlič gospaud, od dejdeka brato sin, zlato mešo meli, te je še nas sploj dosta vtjüperprišlo, depa zdaj je že sploj dosta tisti tō mrlau.«

- *Gde so naredli tisti kejp, gda sta se mati pa oča ženila?*

»Te tjejp so pri fotograf Tanayni naredli, on je tisti prostor, gde je sliko, že vse emo lopau napravleno. Tak ka samo so tastanili pa tjejp je etak lepše kazo.

Gda sva se müva z možaum ženila, še te je emo tašo ozark vōnapravljano, samo sem dja nej stejla.«

- *Baba pa dejdak sta velki grünt mela?*

»Nej bi pravla, ka bi velki grünt mela, bola dosta pa mali njiv so delali. Tau

Mlada Panni

je zato bilau, ka je dosta mlajšov bilau pa kak so erbali, grünt se je tak drobiu. Naša baba je vsigdar gučala, ka ona je najbola slabši grünt dobila. Njeni grünt je daleč kraj od poš-

tije bijo, zavolo toga so ga nej mogli tak drago odati kak tisti, steri so paulak pauti dobili.«

- *Vi ste dosta bili z babov potistim, ka so mati mrli, oča je pa odišo.*

»Dosta, depa moja baba je nej samo name, še moja

dejdeka pa od Šömenek babe naprej.«

- *Kak ste pripovedjali, v vaši familiji je dosta vōnavčeni lüstva, tau pamet ste od koga erbali?*

»Sploj dosta šaulanoga lüstva je v družini, med tejmi je vejn najbola visiko

Dejdek pa baba, stera sta njija z bratom gorzranila

hčerko tō dosta skrb mejla. Edno mi je fejst žau, osemdesetoga leta, gda je mrla baba, sem nej mogla paulek biti, zato ka sem ranč v Meriki bila pri oči.«

- *Te stare kejpe šegau majo mlajši gledati?*

»Dostakrat, moj sin je cej-

tisti prišo, če tak leko povej, steri je komp napravo, tistoga, steri je na mejseci odo. Tau, ka od koga so erbali, od koga smo erbali tau pamet, tau nikdar ne vejš, depa tau je istina, ka v dejdekovi familiji je več šaulani bilau kak v babini

Tri sestre, Pannina mati prva z lejve

la te stare papirnate kejpe digitaliziro, ranč zato nej ka bi se zdjübli, aj vnuki je tō leko gledajo. Zvün tauga je še napravo, ka je fejst dosta dela bilau, cejlo družinsko drejvo od Pavlič

družini.

(Kejp na 1. strani: Tetica Teri, stera je po končanji šaulanja ranila Panni pa brata. Na kejpji z možaum pa sinaum.)

Karči Holec

»Sveti se ime tvoje« - 47.

DRUŽBA JEZOŠOVA ZA PRENOVITEV CERKVE

Po nauvom katoličanskem kalendari, šteroga so vpe-lali leta 1969, svetita 26. *juliuša* svoj den **sveta Ana (Szent Anna)** in njeni mauž Joahim. Njiva sta bila stariša Blajžene Device Marije – ed-noga človeka, šteri je biu že pri poprijetji brezi izvirnoga greja.

Ana in Joahim sta bila badva z roda krala Da-vida, v šterom aj bi se naraudo obečani Mešijaš. V njija cajti je vsikša židauvska ženska ži-vejla v vüpanji, ka mabitni una rodi Odrēšite-la. Bogaboječa Ana in Joahim sta zavolo toga dosta molila in na stara lejta rejsan dobila dejte: čēr Marijo (z drugim ime-nom Mirjam). Gda je deklčina zadobila tri lej-

ta, sta go stariša po zaoblubi zraučila duhovnikom – tak je biu njija zemelski žitek dopunjeni.

Ime Ana v hebrejskom ge-ziki znamenüje »milost, lü-bezen in molitev«, tak se je v Starom zakoni zvala mati proroka Samuela tö. Bejdvej ženski sta vnaugo molili, ka bi dobili dejte, šteroga sta že pred narodjenjom bejdvej posvetili Baugi. Zatok je nej čüdno, ka so Marijino mater Ano za pomauč furt prosile takše mame, štere so mele mlajše ali pa takše tö, štere so je nej moge meti.

Ano na kejpaj največkrat vi-dimo, kak čeri Mariji tomači Sveto pismo. Dostakrat pa go tak namalajo, ka drži v krivli malo Marijo, štera pa má v rokaj eške menjšoga Je-zoša. Ništerne matere majo šegau k Ani moliti na devet torkov pred risausko nedelo,

drüge pa se gi priporočajo za srečen porod, dober zakon in blagoslov na mlajše.

Na Slovenskom je bila Ana priprošnjica za srečno slej-dnjo vöro tö, zatok so gi po-svečali cerkve in kapejle na cintoraj. Gnes je patronuški-nja više sedemdeset sloven-ski farni cerkva.

Na kejpaj v cerkvaj dostakrat vidimo, kak Ana vči svojo čēr Marijo šteti Sveto pismo – po legendi je gnauk leko vidla svojoga maloga vnüka Jezoša tö

Srbska, makedonska in bol-garska pravoslavna Cerkev že duga stoletja sveti sveta brata Cirila in Metoda, depa njija vučenike svetoga Goraz-da, Klimenta, Nauma, Ange-larija in Savo ranč tak. Gnes je najdemo v nauvom ka-lendari katoličanske Cer-kve tö, štera je za nji odebrala datum 27. *juliuša*.

Za nas, Slovence, največ zna-menüje **sveti Gorazd, za šte-roga brodiyo**, ka je biu med tistimi petdeset vučenikami, štere je svetima bratoma dau panonski knez Kocelj. Té duhovnik je biu trnok čeden, gučo je slavsko, grč-ko in latinsko rejč, zatok ga je Metod odebro za svojoga naslednika. Depa zaman, vej so pa njega – kak slavskoga duhovnika – ranč tak vözag-nali z Moravskoga. Ne vej-mo djenau, ali je zbejžo na

Polsko, v Dalmacijo ali Ca-rigrad, gvüšno pa so ga po smrti začnili čestiti vörnícke v Bolgariji.

Drügi veuki vučenik Cirila in Metoda je biu **sveti Kliment Ohridski**, šteri se je prej na-raudo kauili leta 830 v grčkoj krajini Makedoniji. Po Meto-dovoj smrti je biu med vodi-telami slavski duhovnikov na Moravskom, od kec pa so njega tö vözagnali. Kisnej je dau s penezami bolgars-koga krala Borisa postaviti klaušter in cerkev v make-donskom Ohridi, gde je opro-šaulo, v šteroj so za cerkvene slüžbe vönavčili najmenje tri gezero lüdi. Med včenjom so oprvim nücali slavske litere »glagolico«, sledik pa so vpe-lali ležejšo pisavo »cirilico«, štera nosi ime po svetom Cirili. Kliment je mrau leta 916, njegvo tejljo počiva v cerkvi na bregej Ohridskega jezera.

Dom **svete Marte** v vesnici Betanija nad Jeruzalemom, gde je živejla vküper s sest-rov Marijov in bratom Laza-rom, je biu vsikdar oprejtji za Jezoša in njegve vučeni-ke. Gda čüjemo njeno ime, nam vsikdar na pamet pride pripovejst, štero je dojspiso evangelist Lukač.

Gda je prej Jezoš prišo v nje-no ves, ga je Marta gorprija-la v svojoj iži. Una je lejtalala in dvorila gostom, sestra Marija pa je samo sejdla in poslušala Gospaudovo vče-një. Gda si je zavolo toga gor-prosila, gi je Kristoš pravo: »Marta, Marta, skrb maš na dosta vse, če rejsan je samo edno potrebno. Marija si je odebrala najbaukšo delo, šteroga niške ne more vzeti od njé.« Gda tau oprvim pre-štemo, brodimmo, ka se je Je-zoš koruiz z Martov, če rejsan se je una trnok trüdila. Gda pa malo bole premislmo, gorpridemo, ka je želo Kris-toš samo vöpostaviti skrb za zveličanje, štero je prvo delo

pred vsejmi drügimi.

Evangelist Janoš dojspíše, kak je Jezoš prebüdo mrt-voga Lazara, po šterom je sestra Marta vöpravla svojo trdno vöro v njega in njegvo čüdežno mauč. V dnevaj Kris-tošovoga trplenja ga je nej sprevajala na pauti v smrt, liki je ostala doma s svojim

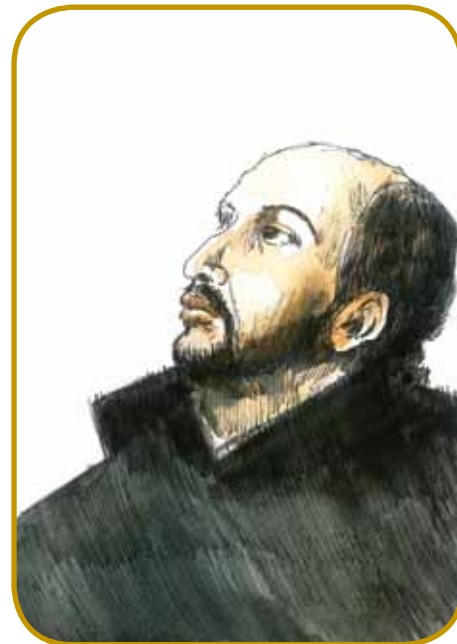
san puni, poznali so ga kak sodaka, šteri se ne bogi od nika nej. Majuša 1521 pa je edna štükova krugla zmožila njegvo koleno, zatok je zač-no spoj ovak živeti.

Gda je ležo na domanjom gradi, je dosta što o življenji svetnikov. Za en malo ma je baukše gratalo in se je na-

pauto v Sveto deželo, de je pa mogo zavolo ništerni prob-lemov ostati v katalonskom prauškarskom mesti Montser-rat. Tam je včiu katekizem in pomago v špita-laj, zmejs pa do-sta premišlavo. Napiso je knige »Dühovne vaje«, zavolo šteri se je dosta lüdi spre-obrnaulo.

Gda se je v Pariži včiu za duhovnika, je z ništernimi ko-lejgarami stva-

Ignacij Lojolski se je dosta obračo prauti nebesom, gda je piso knige »Dühovne vaje« - njegov ježuitski kolegiji so gratali središča katoličanske prenauve

bratom. Tau pa zatok, ka so se visiki duhovniki odlaučili, ka Lazara tö vmorijo, vej je pa njegvo stanenje od smrti spreobrnaulo dosta Židau-vov.

Marto vidimo na kejpaj kak vertinjo s klüčami na remli ali kijaukov v rokej, una je patronuškinja delavk, lapic, krčmároškinj, vertinj in küjarc. Za vse nas je dobra pelda, kak trbej gostom dvo-riti. Njeni den svetimo 29. *juliuša*.

Sveti Ignacij Lojolski (Lo-yolai Szent Ignác) se je na-raudo leta 1491 na gradi Loyola v baskovskoj provin-ci španjolskoga rosaga kak dvanajseto dejte ednoga ma-loga nemešnjaka. Svoje ime »Inigo« je kisnej spremen-o v »Ignatius«, ka pride z la-tinske rejči »ignis« za odjen. Toga je biu té mladenec rej-

uro »Družbo Jezošovo«. 15. augustuša 1534 so se na bre-gej Montmartre zaoblübili, za šest lejť pa je pápa Pavel III. že potrdó njino družbo. Ježuiti so obečali, ka preno-vijo tedešnjo Cerkev, štera je dosta žmečav mejla zavolo reformacije. Za svojoga pr-voga »generala« so odebrali Ignacija – gda je 31. *juliuša* 1556 mrau, je mejla družba že gezero članov v vsefelé rosagaj.

Na Vogrsko so ježuite pozvali leta 1561, njini deset duhovni-kov je prejkvzelo šaulo v Nagy-szombati (gnešnja Trnava na Slovaškom). V Ljubljani je Družba Jezošova po leti 1597 stvaurila prvo visiko šaulo na Slovenskom, eške gnes pa má svoj kvatejr pauleg cerkve svetoga Jakoba.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

Aleksander Ružič

PREDAŠ

Ešče zdaj stoji, ta Predašova iža. Nazadnje so go vrejdvzeli pa lepou na bejlo pofarbali Angleži, šteri so tej

zadnji lejt radi po naši krajaj stare iže kipūvali; ka so mislili, ka se v eton zapūščenon kouti leko na lejki z njuvimi penzijami žive. Včasi je té iže leko spoznati, zatou ka majo črne robe pa triklata oukna na strejaj, tak ka si vsakši, šteri mimo ide, rad zmrnjavi:

»A, tū so Angleži.«

No, je pa nej vse tak, kak so brodili te, da so se od tak daleč se selili. Pri nas tūdi trbej delati pa djesti, pa njuve penzije dostatkrat tūdi proti konci mejseca rade na tenki fūčkajo, zato ji je že dosta nazaj domou odišlo, da se njin je eti tou posrečilo odati. Takše prejkdivanje je doživela tūdi ta Predašova iža. Negda je bila lejpa cimprana pa lepou zrik-tana, zato ka sta go stari Predaš pa Preda rejsan vredi mela. Lepou sta živel: dve kravici, pa malo njivic, pa par svinj pa kokouši, in vse njima je zadosta bilo; tak sta den za devon brez vekše mantre čas ta tiskala. Doubila sta sina in sta ga lepou gor spravljala. Sinek je raso in nišče njemi je nej ovak pravo kak mali Predaš. Ali je poheb zavolo toga trno čemerem biu, najbolje pa te, da so ga zmes ešče pitali, zakoj njin po iži tak pravijo. Rejsan je tou nišče nikdar nej znao praviti, ali je sakšomi najbolje po glavi šlo tou, ka so njuvi stari dosta lanū pouvali, pa preli, in mogouče tūdi tkali. Če glij bi tou nej mogo biti velki špot, je seeno mali Predaš tou nikak nej mogo trpeti. Že pred njin sta stariva tūdi prpouvala enoga sina, samo je tisti, kak je vojsko doj odslužo, včasi v Francijo pobegno in za njin je po vejsi nej bilo več nikdar kakšoga guča čūti, pa tūdi stariva sta od toga nej nika ščela praviti.

Tak je mali Pištekon lepou gorraso in je starišoma že vse kaj pomago. Je pa nej šče nika dosta s pajdaši po vejsi ojtī ali pa boug vari, ka bi za kakšov deklinov kaj gleda.

»Pištekon, idi pa s stūdenca par vejder vodej vō potegni pa krave napoji, ka mo te šli orat.«

Takšoga dela je biu že včeni, zatou je z vejdrama prek poti, gé je biu njuv pa ešče od eno par iž stūdenec, ta majūto. Vzeo je drog pa vejdro gor na klūko obeso in s klūčon zasiguro, ka vejdro nej bi notri spadnilo, in da je v globino pogledno, je notri zagledno ednoga napnjenoga psa.

»Oča, ote pogdenit,« je malo nej prek praga v štalospadno, da je zasopleni od straja nazaj domou prleto. Oči je friško doj razložo, ka je v vodej vido. Da se je tūdi stari Predaš zagvūšo, ka je poheb istno pravo, je kolapoš ta po cesti lūčo pa s čemerami pravo:

»Mrline! Telko so se njejkali, ka smo zdaj vsi zavolo toga gorplačali. Ta voda več nikdar nede za nūc.«

Vzeo je vejdro in oba sta stoupila v ižo povedat nevolu staroj Predi. Ženska si je najprle zbrisala roke v fōrtok, si ešče roubec na glavi nazaj popravila in tūdi ona tak pravila:

»Mrline! Telko so se njejkali, ka smo zdaj vsi gorplačali. Ja, nika. Stūdenec je vrag vzeo. Što ga je fundo, ga naj puca. Mi mo si vodou od botre nosili. Če glij je daleč, de vseeno voda gvūšna.«

Tak so vejdre vsakši den večkrat ojdle k botri pa nazaj, ali je tou Pišteki vsigdar bole živce djelo. Kak je gorraso, tak je vsigdar bole tjuma biu pa tūdi delati se njemi je več nej dalo kak prle. Stariva sta že tūdi proti visikin lejtān šla in Predašova iža je začnila doj iti.

»Trejza, ti znaš gé je Pištekon,« je en zranek, da sta pojba k zajtrki čakala, pito stari Predaš svojo ženo.

»Mogouče ešče spi. Najbrž je vnoči kaj lajkivo, pa je zaspo. Iden poglednit v malo ižo,« je naraj nazaj pravila stara Preda. »Nega ga. Čūdno. Gledaj, postala je prazna. Niti je nej videti, ka je vnoči tū prespo,« se je zdaj obrnola k svojimi mouži.

Eno par dni sta vūpala, ka pride domou, ali ga je nej bilo.

»Pa tūdi če je glij k kakšoj dekli odišo, je nej slabo,« si je mislila stara Preda in že je vidla, kak de mlada sneja po iži ta frigala.

»Pa ešče kjouko njej prek dan, samo ka va mūva na stara lejta koga pri sebi mela,« si je večkrat zadovolno mrnjavila.

Ali so se té lepe senje že po eno par dnevaj vkūpsūnile. Na dvorišče sta se prpelala dva miličara in da sta v kūnji dojsela, je eden začno spītavati, gé je Pištekon. Stariva sta nej mogla praviti, če sta nej znala, in da je stari Predaš ešče ednouk s čemerami na glas miličari nazaj pravo, ka ne vejta gé je njuv sin pa ka bi tūdi njiva radiva tou znala, sta miličara že tūdi gvūšniva bila, ka rejsan njiva od toga nika ne vejta, zatou je predjen gorstano pa pravo:

»Vajin Pišta je preskočio. Toliko da vesta. Bomo pa još videli, koliko od toga vi znate.«

Miličara sta se po ton friško poubrala z iže, domanjiva pa sta v eden glas zazdehnila:

»Odskočo je!«

Dnevi, pa mejseci in lejta so šli in ves je že na maloga Predaša skoron tapozabila. Če je da štoj kaj od toga domanjiva pijto, kak je z njuvin Pištekon, sta samo nazaj pravila:

»Nika ne vejva. Nej gé žive pa kak žive. Pa če je ešče spoj živ.«

Nej sta pravila, če je kakše pismo šteri poslo, ali kak je z ednin pa z drūgin sinon. Se je pa v tiston časi že začnilo kaj na delo v Nenčijo pa inan ta ojtī delat, z vūpanjon, ka si kaj tan daleč fkraj, v bogaton svejti, zaslužijo in se malo vō s toga domanjoga srmaštva skopajo. Tak se je eden, šteri je že tretje leto v Nenčiji pri zidaraj delo in je že tūdi k iži vsefelej spravo, pa si je že začno nouvo ižo zidati, ednouk na zabadanja den, da je za božič doma biu, zgučo:

»Mali Predašov Pištekon je na Francuškōn. Pravzaprav v Afriki. Je plačani francuški soldak. Tej majo trno velko plačo, ali so vsigdar v velkon straji, zato ka se z divdjaki nauč pa den strejlajo. Na Nenškon tou vsi znajo. S cejle Evrope pa svejta ideja v tou vojsko. Eden Nemec, šteri je tūdi tan biu, nan je tou v enoj krčmej dojgučo. Njemi je že vseeno, zato ka ma kruglo v glavej pa je na koulicaj; ali se od toga ne smej nika za smrt gučati.«

Tak je ves friško novost od maloga Predaša zvejdla; ali je nej nišče biu gvūšen, če je tou, ka je té človek gučo, istina.

Tak se je po eno par lejtaj tou tūdi tapozabilo. Stariva Predašoviva sta eden za drūgin mrla in ves njiva je pokopala. Eden vrouči lejtni den pa je na staro zaraščeno Predašovo dvorišče pripelo taksi. Vō sta stoupila Predašov Pišta in ena z belimi vlasami in v pisano kiklo opravljena ženska. Predašov Pišta je v par mejsecaj ižo dao na gospočko vrejdvzeti, in tūdi njegva ženska je že par rejči po našon znala. Vsi so mislili, ka je Francuzinja, ali je samo nenški razmejla. Da se je ves že na njiva nazaj navadila, sta samo ednouk minoula. Pišta je samo souseda proso, naj se za ižo briga, ka njiva ideta nazaj na Nenško.

Par lejt je minoulo, in enoga lejpoga dneva se je na Predašovon dvorišči pa stavo taksi. Zdaj je z njega vōstoupo samo Pišta. Pravzaprav je nej stoupo, liki ga je šofōr na koulica vō z avtona pomogo. Zdaj je Pišta za vsigdar doma ousto. Rad se je s svojimi koulicami po vesi vozo, in da so ga pitali, zakoj ne more ojtī, je samo pravo:

»Znūcāni hr̄bet mam. Na Nenškon san pri zidaraj delo.«

Dobro njemi je šlo, zato ka so vsi vidli, ka ma dosta pejnēz. Friško si je eno žensko najšo, ka ga je vreddjemala, in tūdi friško se je z njauv oženo. Dobro ga je pazila, zato ka je penzija, kak so znali lidje praviti, nej mala bila.

Ali se je eno zimo, da sta Pišta pa njegva Marica bila pri sausađaj na zabadanji, in je Pišta že od klintona preci medlavi gračūvo, zgodila nesreča. Marica je Pištiva vō na potrebo odpelala, in da je Pišta gor s koulic stano, se njemi je poškalilo in je ta spadno. Marica je skoučila k njemi in v nevouli skričala:

»Aj, Pišta, ka si pa tou napravo. Te boli hr̄bet? Se ti je krugla nej premeknila?«

Pištiva so friško doma na postalō spravili, ali je vsakši čūo, ka je Marica skričala. Pišta je po tiston nej dugo živjo. Nej se je niti šče v domanjō vesi dati pokopati, pa tūdi njegva Marica se je odselila nazaj domou, ižo pa malo za ten odala. Kūpili so jo Angleži. Eno parkrat so bili tū, ali so se je lekar friško navolili, če glij so go najprle po svojon, angleškon, dali vōnapraviti. Te so go pa dale oudali. Zdaj prek nedele ali pa za kakše svetke pridejo včasi eni varašanci. Stara Predašova iža pa se nauč pa den smeje doj na cesto in pazi, ka bi nej štoj zvedo za njene skrivnosti.

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

OD 30. JULIJA
DO 5. AVGUSTA

PETEK, 30.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Benetke in Burano, kulinarično-popotniška oddaja, 10.40 (Ne)znana poglavja slovenske zgodovine, Velike bolezni, izobraževalno-zgodovinska oddaja, 11.05 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 TV-izložba, 12.15 Tipično slovensko: kozolci, dokumentarni film, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Prislunhimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.35 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, Olimpijski dnevnik, 20.25 Poletni pozdrav, 21.20 Slovo od zelenice, zgodba Francesca Tottija, italijanska nadaljevanka, 22.10 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Adria blues, slovenski film, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.55 Olimpijski dnevnik, 2.25 Napovedujemo

PETEK, 30.07.2021, II. spored TVS

16.15 Lokostrelstvo - finale (Ž), 16.30 Dirka z BMX-om, 17.20 Migaj z nami, oddaja za razgibano življenje, 17.45 Plavanje, 18.55 Tenis - polfinale (M), 20.05 Kajak-kanu, slalom na divjih vodah

SOBOTA, 31.07.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 11.35 Koncerti za mlade, Kaj je koncert? glasbeno-izobraževalna serija L. Bernsteina, 12.40 Kaj govoriš? So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.55 TV-izložba, 14.10 Sledi, Janez Karlin (1922-2019), dokumentarna oddaja, 14.50 Prislunhimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.05 Amsterdam, London, New York - trije veličastni, Pretresi sodobnosti (1800-1880), francoska dokumentarna serija, 16.00 Naš vsakdanji kruhek, slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Spoznajmo Gruzijo, gruzijska dokumentarna oddaja, 18.00 Na sončni strani, dokumentarno informativna oddaja, 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Vreme, Olimpijski dnevnik, 20.20 Sto metrov, špansko-portugalski film, 22.05 Poročila, Šport, Vreme, 22.35 Dvojček, Tretji dan, norveška nadaljevanka, 23.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23.50 Dnevnik, 0.05 Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, 0.30 Olimpijski dnevnik, 1.00 Napovedujemo

SOBOTA, 31.07.2021, II. spored TVS

7.30 Jadranje - RS: X (Ž), regata za medalje, 11.00 Nogomet (M) - četrtfinale, 13.00 Atletika, 15.00 Košarka (M) - ZDA : Češka, 15.55 Lokostrelstvo - finale (M), 16.15 Triatlon - mešane štafete, 17.30 Ragbi 7 - finale (Ž), 18.00 Badminton (M) - dvojice, finale, 19.00 Plavanje, 20.10 Odbojka (Ž) - Kitajska : Italija, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Zvezdana, Manifesta(k)cija, 22.50 Tabu in Simfonični orkester RTV Slovenija, koncert, 0.40 Info kanal, 1.35 Videotrak, 2.40 Atletika, 4.50 Golf (M)

NEDELJA, 01.08.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.00 Sveta maša, 11.00 TV-izložba, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Vloga medijev, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Poletni pozdrav, 14.30 Čez planke, Ciper, 15.30 Medvedi me imajo radi, nizozemski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Joker, kviz, 18.15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali, Ravena in San Marino, kulinarično-popotniška oddaja, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik, Zrcalo tedna, Vreme, 19.45 Olimpijski dnevnik, 20.20 Midva, britanska nadaljevanka, 21.10 Intervju, Jana Babšek, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Proticepilna

zarota, britansko-francoski dokumentarni film, 23.40 Operne arije, Basist Saša Čano (P. I. Čajkovski: Evgenij Onegin), 23.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.10 Dnevnik, Zrcalo tedna, 0.55 Olimpijski dnevnik, 1.25 Napovedujemo

NEDELJA, 01.08.2021, II. spored TVS

2.40 Atletika, 4.50 Golf (M), 6.40 Košarka (M) - Argentina : Japonska, 8.45 Jadranje - laser (M), regata za medalje, 9.15 Rokomet (M) - Norveška : Francija, 10.10 Košarka (M) - Španija : Slovenija, 12.00 Atletika, 14.55 Rokomet (M) - Danska : Švedska, 16.15 Badminton - finale (Ž), 17.15 Konjenišstvo - vsestranska preizkušnja konja, 18.00 BMX kolesarstvo prostega sloga, 18.30 Skoki v vodo, 19.00 Plavanje, 20.00 Športna gimnastika - finali na posameznih orodjih, 21.20 Žrebanje Lota, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Michael Buble na BBC-ju, koncert, 23.05 Zvezdana, Manifesta(k)cija, 23.55 Videotrak, 0.55 Info kanal

PONEDELJEK, 02.08.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.20 Obzorja duha, 10.55 TV-izložba, 11.10 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.35 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Intervju, Jana Babšek, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.15 TV-izložba, 14.30 Rojaki, oddaja o zamejcih, 14.45 Obrazi naših rojakov, Jera Jagodic, Susanne Weitlaner, 15.10 Dober dan, Koroska, 15.40 TV-izložba, 16.00 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Sledi Blaž Kocen - oče šolskega atlasa, dokumentarna oddaja, 17.55 Pujsa Pepa, risanka, 18.00 Simon, risanka, 18.05 Nejo, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Tednik, 21.15 Dediščina Evrope: Letovišče, britanska nadaljevanka, 22.10 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.00 Wisting, koprodukcijska nadaljevanka, 23.50 Glasbeni večer, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.40 Olimpijski dnevnik, 2.10 Napovedujemo

PONEDELJEK, 02.08.2021, II. spored TVS

3.15 Atletika, 7.40 Jadranje (M) - razred 49, 16.15 Konjenišstvo - vsestranska preizkušnja konja, 16.45 Dirkališčno kolesarstvo - ekipni sprint (Ž), 17.30 Rokoborba, finale (M), 18.00 Nogomet - polfinale (Ž), 19.10 Atletika, 20.15 Rokomet (Ž) - Nizozemska : Črna gora, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Genialna prijateljica (I.), Obljuba, italijanska nadaljevanka, 23.00 Circom Regional, Več kot življenje, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 23.50 Impromptu, kratki igrani film, 0.10 Info kanal, 1.05 Videotrak, 2.20 Rokomet

TOREK, 03.08.2021, I. spored TVS

6.25 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.20 Pisave, Portret Franceta Balantiča, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Duhovni utrip, 15.00 Potepanja - Barangolások, Alpokalja és Szombathely/Predalpski svet in Sombotel, 15.40 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Free spirits - Samosvoji Simon, Nazrul, Francisco, dokumentarna oddaja, 17.55 Tib in Tamtam, risanka, 18.10 Pujsa Pepa, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Ločitve (I.), britanska nadaljevanka, 21.20 Balkan v plamenih, Razpad države, nemška dokumentarna serija, 22.20 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini, Magda Lovec, dokumentarna oddaja, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.55 Olimpijski dnevnik, 2.25 Napovedujemo

TOREK, 03.08.2021, II. spored TVS

4.50 Hokej (M), polfinale, 6.00 Odbojka (M), četrtfinale, 8.30 Jadranje - razred nacr, regata zamedalje, 9.15 Namizni tenis - ekipno (M), četrtfinale, 10.00 Športna gimnastika - finali na

posameznih orodjih, 12.15 Atletika, 15.00 Odbojka (M), četrtfinale, 16.45 Rokomet - četrtfinala, 18.15 Nogomet - polfinale (M), 20.00 Košarka (M) - četrtfinala, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Ku'damm 56, nemška nadaljevanka, 22.50 Kaj govoriš? So vakeres?

SREDA, 04.08.2021, I. spored TVS

6.25 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.15 Free spirits - Samosvoji Simon, Nazrul, Francisco, dokumentarna oddaja, 11.05 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Dosje, Igra - pred obzidjem Evrope, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Obrazi naših rojakov, Jera Jagodic, Susanne Weitlaner, 15.00 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.15 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, Évfordulók 2021-ben/Obletnice v letu 2021, 15.50 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Tipično slovensko, Harmonika, izobraževalno-dokumentarni film, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Valentin Vodnik: Pesme za pokušino, 18.05 Kalimero, risanka, 18.15 Pujsa Pepa, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Večji svet, francosko-belgijski film, 22.05 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Profil, Radko Polič Rac, 23.40 Tipično slovensko, Harmonika, izobraževalno-dokumentarni film, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.20 Olimpijski dnevnik, 1.50 Napovedujemo

SREDA, 04.08.2021, II. spored TVS

9.00 Vaterpolo (M) - četrtfinale, 11.35 Vaterpolo (M) - četrtfinale, 12.40 Atletika, 14.10 Športno plezanje (Ž) - kombinacija, težavnostno plezanje, kvalifikacije, 15.55 Umetnostno plavanje, 16.25 Dvigovanje uteži, 16.55 Bejzbol - polfinale, 17.40 Konjenišstvo - preskakovanje zaprek, 18.10 Rolkanje (Ž) - ovalni poligon, 20.15 Športno plezanje - kombinacija, kvalifikacije, 21.20 Žrebanje Lota, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Ku'damm 56, nemška nadaljevanka, 22.50 Trenutek reke, dokumentarni film, 23.55 Videotrak, 0.25 Golf (Ž) - 2. dan, 0.55 Info kanal, 2.55 Kajak-kanu na mirnih vodah, 3.50 Atletika

ČETRTEK, 05.08.2021, I. spored TVS

6.25 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroci Sredozemlja, Albanija, 10.05 Pozabljeni Slovenci, Ivan Oražen, dokumentarna oddaja, 10.20 Tipično slovensko, Harmonika, izobraževalno-dokumentarni film, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Moje mnenje, Diagnoza: rak, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Slovenci v Italiji, Kontrasti, 14.50 Moj gost/Moja gostja - Vendégem Meszelics László, portretna oddaja, 15.25 TV-izložba, 15.40 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 (Ne)znana poglavja slovenske zgodovine, Janez Bleiweis, izobraževalno-zgodovinska oddaja, 17.55 Na kratko, Inkluzija, 18.05 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, 19.50 Olimpijski dnevnik, 20.25 Ujet (I.), britanska nadaljevanka, 21.10 Starodavni gradbeni podvigi, Machu Picchu, nemško-francoska dokumentarna serija, 22.05 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Bauhaus - nova doba, nemška nadaljevanka, 23.40 (Ne)znana poglavja slovenske zgodovine, Janez Bleiweis, izobraževalno-zgodovinska oddaja, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Slovenska kronika, 1.20 Olimpijski dnevnik, 1.50 Napovedujemo

ČETRTEK, 05.08.2021, II. spored TVS

2.55 Kajak-kanu na mirnih vodah, 3.50 Atletika, 5.30 Rolkanje (M) - ovalni poligon, 6.15 Košarka (M) - polfinale, 8.30 Odbojka (M) - polfinale, 10.30 Športno plezanje (M) - kombinacija, 13.00 Košarka (M) - polfinale, 15.00 Odbojka (M) - polfinale, 21.30 Olimpijski dnevnik, 22.00 Ku'damm 56, nemška nadaljevanka, 22.50 Slovenska jazz scena: Zlatko Kaučič, Kombo z gosti

Slovenci iz Porabja znova odšli na Triglav

Skupina Porabskih Slovencev in njihovih prijateljev se je znova odpravila na pot od »Malega Triglava« v Andovcih na vrh Triglava v slovenskih Alpah. Pot v dolžini 245 km od Andovec do Pokljuke naj bi prehodili v 50 urah, dnevno načrtujejo 40 km pešačenja. Pot so začeli danes zjutraj pri Porabski domačiji v Andovcih, na vrh pa naj bi se povzpeli 31. julija. Triglav je za pripadnike slovenske narodnosti ne le vrh, temveč tudi simbol slovenstva, ki Porabske Slovence povezuje s Slovenijo. Dokaz tega je tudi skala s Triglava, postavljena na

dvoršču porabske domačije v Andovcih, ki so jo poimenovali za »Mali Triglav«. Okoli skale so nameščeni kamni z imeni vseh sedmih porabskih naselij.

Glavni organizator pohoda je predsednik Porabskega kulturnega in turističnega društva Andovci Karel Holec. Soorganizatorji so Državna slovenska samouprava, Zveza Slovencev na Madžarskem in Oddelek za narodnostna in cerkvena vprašanja pri Uradu predsednika vlade.

Po pravljličnih krajih

To je naslov projekta, ki ga je EGTZ Muraba vložila pri Komisiji za hungarikume in z njim bila uspešna. Projekt temelji na porabskih vrednotah, ki so jih člani Komisije za register porabskih vrednot vanj že zapisali. Zaenkrat v njem najdemo deset vrednot, med njimi so porabsko boro, gostovanje, vražja nauč v Andovcih, svetlobni križ v Sakalovcih, cerkev sv. Štefana Hardinga v Števanovcih, izdelovanje papirnatih cvetic itd. Na šestih od teh (za vsako vas ena) bo temeljil projekt, katerega cilj je tudi privabiti ljudi v našo krajino. Projekt ima več etap. V prvi bi se zbrale avtentične pravljice, pripovedke in legende porabskih vasi, na podlagi le-teh bi strokovnjak napisal »pravljico Porabja«, ki bi ljudi vodila po naših krajih, ob tem bi spoznali kulturne in

druge vrednote le-teh. »Porabska pravljica« bi bila objavljene

je bil podprt s štirimi milijoni forintov. Tiskovne konference

Na tiskovni konferenci (z leve): direktor EGTZ Muraba Bálint Papp, predsednik DSS Karel Holec in ministrski komisar za hungarikume Zsolt V. Németh

na v tiskani obliki, bi se pa pojavila tudi na spletu in bi bila opremljena s qr-kodami. S tem je novinarje seznanil direktor EGTZ Muraba Bálint Papp, ki se je zahvalil občini Števanovci, da so projekt lahko vložili preko njih. Projekt

na Gornjem Seniku se je udeležil tudi ministrski komisar za hungarikume Zsolt V. Németh, ki je izpostavil, da Evropa doživlja krizo identitete, zato moramo z lastnimi vrednotami določiti samega sebe.

M. Sukič

Tudi vrtci grejo na počitnice

Preživeli smo prijetne poletne dni v vrtcu, zdaj pa gremo na počitnice ...

Igramo in pojemo

Masaža ob pripovedovanju

Borka Szoták, vrtec Sakalovci

porabje.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB